

עלון שבועי נחלת שדה

**חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע**

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

תרגום/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482
ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: חידושים לפרשת בשלח (שלא נכתבו בספר נחלת שדה)

א. כלל בידינו לגבי שיעורים: כאסקלב יגודו. כלומר: כאסקלב

ראשי תיבות של: כור איפה סאה, קב, לוג, ביצה.

והמילה יגודו הם המספרים של השיעורים: עשר שלוש שש ארבע שש.

כלומר: כור - עשר איפות. איפה - שלושה סאין. סאה - ששה קבים. קב - ארבעה לוג. לוג - שש ביצים.

לפי זה בכביצה יש לנו 54 גרם. ממילא לוג שהוא שש ביצים יש בו 324 גרם. ובקב שהוא ארבעה לוגין יש 1296 גרם.

ובשביל להגיע לסאה עלי להכפיל זאת בש: 7776 גרם.

ואם החמור בכוחו לשאת 15 סאין היינו 7776 כפול 15 = 116,640

נמצא שחמור רגיל יכול לשאת 116 קילו על גבו.

כל זאת באשר לחמור רגיל, אולם הגמרא בבכורות אומרת שלא היה זה חמור רגיל, אלא חמור לובי, שכתב רש"י

(שם) שהוא חמור מעולה, וכמה הוא מעולה? במסכת שבת (נא:) מכונה החמור הלובי גם חמור לובדקאי, ובמשנה בכלאים (פרק ח' משנה ח') מבואר שחמור לובדקאי כוחו קרוב לכח הגמל. ובבא מציעא (פ.) מבואר שהגמל יכול לסחוב פי שלושה מהחמור, נמצא שחמורים אלו יכלו לסחוב פי שלש היינו כמעט 350 קילו של זהב וכסף וכל זה כפול תשעים חמורים.

וכל זה רק הרכוש שבו יצאו ממצרים, וכתב רש"י (שמות טו כב) ש'גדולה היתה ביזת הים מביזת מצרים, שנאמר (שיר השירים א, יא) תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף'. ומתבאר כוונתו

בשנת 2,448 לבריאת העולם, ביום חמישי, בחמשה עשר לחודש ניסן, יצאו בני ישראל ממצרים. "בעצם היום הזה" -

בחצות היום. לא בלילה, כדרך הגנבים. אמר הקב"ה הריני מוציאם בחצי היום, וכל מי שיש בו כח למחות - יבוא וימחה.

בני ישראל יצאו ממצרים ברכוש רב, בני ישראל רוקנו את ממון מצרים כדברי הגמרא בברכות (ט:) "וינצלו את מצרים" - א"ר אמר: מלמד שעשאוה כמצודה שאין בה דגן. ור"ל אמר: עשאוה כמצולה שאין בה דגים'.

ואומרת הגמרא בבכורות (ה:) שלכל אחד היו לו לכל הפחות תשעים חמורים לובים, טעונים מכספה וזהבה של מצרים, וכך אומרת הגמרא: אמר ר' חנינא: שאלתי את רבי אליעזר בבית מותבא רבא: מה נשתנו פטרי חמורים מפטרי סוסים וגמלים? א"ל: גזירת הכתוב היא. ועוד, שסייעו ישראל בשעת יציאתם ממצרים, שאין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים'.

וכשנעשה חשבון לשישים ריבוא יהודים תשעים חמורים, יוצא לכל הפחות חמישים וארבע מליון חמורים יצאו אתם, והנה אם הוצרך כל אחד לתשעים חמורים, מן הסתם העמיסו על כל חמור את המירב האפשרי שיכול לשאת על גבו, דאל"כ הרי היו יכולים להעמיס יותר ולקחת פחות חמורים, ועוד, שאם חז"ל הציבו זאת כציון לכמות הכסף וזהבה שלקחו מהמצרים על כרחך שכל חמור הועמס ככל יכולתו.

וכמה יכול חמור לשאת על גבו? מצינו (בבא מציעא פ.) שחמור נושא לתך חיטין שהם ט"ו סאין של חיטה, כמה זה

במכילתא, שם דרשו חז"ל מפסוק זה שביזת מצרים היה נדמה לעם ישראל ככסף בפני הזהב אחר מה שבזו בים.

עם ישראל התעשרו ממכת דם וממכת דבר, ומכך שהשאיילוס כלי כסף וזהב מהמצריים.

ומעתה מובן מה שאמרו חז"ל במכילתא דרשב"י (הובא במדרש ליל שימורים) שכל אחד מישראל היה מספיק עשיר בשביל לממן את כל בניית המשכן על כליו.

***

ב.

מובא במדרש תנחומא (פרשת בשלח סימן ב'): בשעה שהיו בני ישראל עסוקים בכסף וזהב לשאול מהמצרים כמו שנצטוו, היה משה עסוק להוציא את עצמות יוסף, כי יוסף השביע את בני ישראל להוציא את עצמותיו ממצרים. משה לא ידע היכן יוסף קבור והיה ייגע ומחפש במשך שלושה ימים, עד שפגעה בו סרח בת אשר שנשתיירה מאותו הדור, וראתה שמשה עיף מהיגיעה, אמרה לו: מה אתה מבקש? אמר לה: ארונו של יוסף. אמרה לו סרח: בא עמי ואראה לך היכן הוא. הוליכה אותו לנילוס ואמרה לו: במקום הזה עמדו החרטומים ועשו לו ארון של מתכת משקל חמש מאות ככרים ושקעוהו בנילוס, ואמרו לפרעה שעל ידי זה לא יוכלו בני ישראל לצאת ממצרים לעולם, כיון שכך השביעים יוסף שיוציאו את עצמותיו. לקח משה אבן וחקק בו "עלה שור" והכניסו למים, וצווח ואמר: יוסף יוסף הגיעה שעה שהקב"ה גואל את בניו, השכינה מתעכבת בשבילך, עם ישראל וענני כבוד מתעכבים בשבילך, אם אתה מגלה את עצמך טוב, ואם לא הרי אנו נקיים משבועתך. מיד צף ועלה ארונו של יוסף (עי' סוטה יג. וברש"י כי תשא ל"ב, ד').

משה נטל אותו ושם אותו על כתפו, וכל ישראל אחריו בכסף וזהב. התוספות שאנן במסכת סוטה (יג.) מביא מדרש שאומר ששמו עצמותיו של יוסף בתוך עור של כבש ונכנסה בו בכבש רוח חיים והיה מהלך ברגליו עמהם, כדכתיב (תהילים פ', ב') "נוהג כצאן יוסף". כלומר הניחו את הארון בתוך עור של כבש ונכנסה בו באותו עור רוח חיים, והיה מהלך ליד ארון ה' במשך ארבעים שנה, והיו אומות העולם שואלים את בני ישראל; וכי דרכו של מת להלך ליד ארון חי העולמים? והיו בני ישראל משיבים: המת המונח בארון קיים כל מה שכתוב בתורה.

ונראה לתת טעם לדבר ששמו את ארונו בעור של כבש, כי הכבש היה האלוה של מצרים, ובכך שהשתמשו בכבש לצרכיהם, גילו כי אינם עובדים עוד לאלוה של מצרים.

ולכן מובא במדרש (תהילים מזמור קי"ד): "הים ראה ויגוס. מה ראה? ארונו של יוסף". והיינו כי שרו של ים טען "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה". אולם כשראה את ארונו של יוסף שנמצא בתוך הכבש הבין, כי עם ישראל כפרו בעבודה זרה וראויים לגאולה.

עוד אפשר לפרש, אומר השפתי כהן עה"ת כששלח פרעה את העם, הלך ללוות אותם, ולא רק פרעה קיים בהם מצות לוייה אלא מי רואה את המלך יוצא ואינו יוצא, ובכן יצאו כל מצרים וכל המלכים שהיו שם וכל הגדולים וכל השרים, ונתכבדו ישראל כבוד גדול ויצא להם שם גדול.

אבל אומר החיד"א, שפרעה באמת לא היתה כוונתו לטובה. אלא פרעה עשה חשבון, הנה נגזר על בני ישראל להיות בגלות, כמו שהקב"ה אמר לאברהם 'כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם', אבל מדוע דווקא במצרים, למה זכו המצרים בזה שישתעבדו אצלם? ידע פרעה שזה היה בזכות שפרעה הראשון ליווה את אברהם אבינו כמה פסיעות כמבואר בסוטה דף מ"ו, ולכן רצה כעת לעשות תחבולה נפלאה, הוא ילווה את בני ישראל, ובזכות זה רצה לזכות שבני ישראל יחזרו אליו ויזכה לשעבודם פעם אחרת, כי הרי כל אחד מקבל שכר על מצוותיו, בדברים שהוא נהנה ורוצה בכך, יהודי שעושה מצוה רוצה להתקרב לה' לכן זוכה לגן עדן ועונג רוחני, אבל גוי שעושה דבר טוב מתכוון רק להנאת גופו או כדי לצער יהודי, לכן זה השכר שהוא מקבל, ולבסוף יענש על כך. אלא שכאן לא הצליח לפרעה התחבולה, כי יש תנאי במצוות לוויה שצריך שהמלווה ידע להיכן הולך ויהיה דעתו בלויה עד המקום ההוא, ופרעה היה לו כוונה רעה, ולכן חשב שילכו דרך ארץ פלשתים, אבל ה' סיבב אותם בדרך אחרת, יוצא מזה שפרעה לא קיים מצוות לוויה.

ולפי דברי החיד"א שהמצריים קיימו מצות לוייה כדי שעל ידי כך יצטרכו ישראל לחזור אליהם להשתעבד. אולם ארונו של יוסף שהיה מוטמן בתוך עור הכבש, לא ידעו מצרים על כך, וממילא לא כיוונו לקיים בו מצות לוייה. לכן יוסף לא הוצרך לחזור למצרים, ובזכותו נקרע הים ועל ידו לא היו צריכים ישראל לשוב למצרים.

***

ג.

רבינו בחיי בהקדמה לפרשת בשלח כותב: קריעת ים סוף לא נקרע הים להם ביחד, לעשות להם בתוכו שביל ארוך מתחילתו ועד סופו אלא מעט מעט, כי הים היה נס מפניהם, ומדי עברם היו רואים הים לעיניהם, וכן אמר דוד ע"ה (תהלים קי"ד, ג') הים ראה ויגוס, וכענין ירידת המן שלא היה יורד להם ביחד אחד לחודש אחד או לשני חדשים אלא דבר יום ביומו.

ויש להוסיף על כך מה שפירש הספורנו (ל"ד, כ"ט): "ובני ישראל הלכו ביבשה, בעוד שמצרים היו טובעים בים, כי לא שב לאיתנו באותה הקצה שהיו שם ישראל". וכן פירש באבן עזרא (שם): "ובני ישראל, טעם להזכיר זה פעם אחר, כי פרעה היה טובע, ועוד נשארו אנשים מישראל בים עוברים, וזה היה פלא בתוך פלא, כי במקום שהיו ישראל עוברים בים, היה שם רוח קדים מייבש, ובמקום פרעה וחילו הביא השם רוח אחרת להמס המים שנקרשו ונעשו חומות".

מתבאר כי הים הקיף את ישראל מארבעת צדדיהם.

ונראה לפרש דבריו ע"פ מה שמובא בילקוט שמעוני (שמות פרק יד, רמז רלד): "והמים להם חומה בשעה שירדו ישראל לים ירד גבריאל עמהם והקיפם ושמרם כחומה והיה מכריז במים, לימין, היזהרו בישראל שעתידין לקבל התורה מימינו של הקב"ה. ולשמאל היה אומר, היזהרו באלו שהן עתידין להניח תפילין בשמאל. ולמים שלפניהם היה אומר, היזהרו באלו שעתידין שיהו חותמין לפניהן בברית. ושלאחריהם היה אומר: היזהרו באלו שעתידין להראות קשר של תפילין וכנף ציציותיהן מאחריהן."

הרי לנו שמלאך גבריאל ירד עם ישראל לים: "והקיפם ושמרם כחומה" מכל ארבעה צדדים, שעל כך יוצדק לומר

"והקיפם", וזאת בכדי צריך לשמור על המים מכל ארבעה צדדים שלא ישובו על ישראל, ולכן היה מכריז למים מימין ומשמאל וגם למים מלפניהם ומאחוריהם, שיזהרו לבל ישובו לכסות את ישראל, והרי זה מתאים לדברי רבינו בחיי הספורנו והאבן עזרא שהמים הקיפו על ישראל מכל ארבעת הצדדים.

ונראה לבאר על פי מה שכתב בספר פרי יהודה (פרשת וירא) בענין המלאכים מיכאל גבריאל ורפאל שנגלו לאברהם אבינו, ומובא במדרש כי היו בדמויות שונות: נווטי סדקי וערבי. וביאר: כי המלאך מיכאל הממונה להביא לעולם הזה השפע של כח ההולדה, התראה בדמות ערבי כיון שאצל הערביים נמצא זה הכח בטבע בתגבורת יתרה כמו שמובא בגמרא. והמלאך גבריאל הממונה להביא לעוה"ז השפע של פרנסה ועושר, התראה בדמות סדקי מוכר פת. והמלאך רפאל הממונה להביא לזה העולם השפע של חיים והצלחה, התראה ברמות נווטי ספן המנהיג את הספינה, כי החיים וההצלחה של אנשי הספינה מסכנת גלי הים הוא ביד הספן שעליו לנהל את הספינה כראוי שלא יחטיא המטרה. עכ"ל.

נמצא כי גבריאל המלאך הוא הממונה להמשיך פרנסה, ומצינו כי 'קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף', והיינו, עומדים מקטרגים להשטין על האדם כי לא מגיע לו פרנסה. וכדברי המשנה (קידושין פב). "שהורעתי מעשי וקפחתי את פרנסתי". אלא שגבריאל אשר הציל את ישראל בים סוף, הוא מסיר המשטינים מכל ארבעת צדדיו של כל יהודי וממשיך עליו שפע של פרנסה.

בספר בארות המים הביא בשם הרה"ק המגיד מזלאטשאב זלה"ה עה"פ הנאמר אצל רבקה "מי האיש הלזה הולך לקראתנו", היינו רבקה אמנו ע"ה ראתה עמו את המלאך גבריאל, על דרך הכתוב "והאיש גבריאל" והוא בחינת גבורה (זוה"ק בראשית פ"ו) ושאלה מי האיש וגו' לקראתינו, שמקטרג כנגד ישראל, ויאמר העבד הוא אדוני. היינו המלאך, "ותקח הצעיף ותתכס" היינו לקחת אותיות צעיף נוטריקון עמך ישראל צריכין פרנסה בזו הטענה היתה מכסה כל מיני דינים והסירה מעל בני ישראל. ע"כ.

ולפי דרכינו יש לומר, כי גבריאל הוא המלאך הממונה על הפרנסה ולכן פנתה עליו שימשיך שפע פרנסה לכלל ישראל.

***

ד.

בני ישראל כשיצאו ממצרים לקחו איתם עוגות והם הספיקו להם למשך שלשים יום עד ט"ו באייר וביום ראשון ט"ז אייר התחיל לרדת מן כך כתב רש"י בקידושין (לח. ד"ה חסר). והגמרא בתענית (ט). אומרת, שהמן ירד בזכות משה רבינו ולכן פסק המן ביום פטירתו של משה רבינו.

והנה, משה רבינו היה בבחינת ממוצע בין העולם התחתון לעולם העליון, כי המדרש (דב"ר יא, ד) אומר עליו: "איש האלהים – חציו ולמטה איש חציו ולמטה אלהים".

ולכן בזכותו של משה ירד המן, אשר עליו אמרו חז"ל (יומא עה:): שהוא קרוי "לחם אבירים" (תהילים ע"ח, כ"ה), 'לחם שמלאכי השרת אוכלין אותו'. למלאכי השרת אין גוף ואין הם זקוקים למזון חומרי כלשהו. מזונם הינו רוחני מיסודו, ואותו מזון היה גם מזונם של ישראל במדבר.

כמו כן המשנה (אבות ה', ו) מבארת שהמן, שממנו אכלו ישראל במדבר, היה אחד מהדברים שנבראו בסיום ששת ימי הבריאה, בערב שבת בשעת בין השמשות. בין השמשות של ערב שבת הוא פרק הזמן המבדיל בין ששת ימי המעשה לבין שבת קודש, שבה לא היתה כל יצירה גשמית. בין השמשות הוא הזמן הממוצע שבין ימי יצירת החומר לבין השבת שהיא יומה של הנשמה. היצירה שנוצרה בפרק זמן זה, טבועה במהות הממוצעת שבין הרוחניות לבין הגשמיות. היה זה מזון שמיימי שציפה לישראל מאז הבריאה עד לרדתו במדבר סיני.

וביאור הדברים על פי דברי האר"י הקדוש (ליקוטי תורה פרשת עקב - פרק ח') וז"ל: ועם זה יתורץ קושיא זו, שאיך אפשר בעולם שהלחם שהוא חומרי יזון חלקי הנפש שבאדם, שהוא רוחניות, ואם לא יאכל אדם לחם ולא שום מזון, כך ימות ברעב ותצא נשמתו ממנו, ואם יאכל כזית לחם יחיה, והאיך אפשר שהלחם יעמיד הנשמה הרוחנית?

ומהכרח קושיא זו, אמרו הפילוסופים שאין השארות לנפש, וכמות זה כן מות זה, כשימות האדם ויפסד חלק גופו, ג"כ יפסד חלק נשמתו, כיון שהיא ניונית מדבר חומרי גם היא חומרית. ואין האמת כן, כי ח"ו, כי הם לא ידעו כל מה שאמרנו, שיש חיות אל המזון שהוא חלק רוחני שבו, להחיות חלק רוחני שבאדם. וזש"ה לכך האכילך את המן הרוחני, להודיעך כי לעולם אין מי שזן לאדם, אלא החלק רוחני שבו. וזהו שאמר 'כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה', דהיינו מה שיצא מפיו ית' בעת הבריאה, להוציא מן הארץ כל דבר ודבר, אותו הדיבור נכנס באותו המזון, והוא הוא המחיה את האדם. ולכך צריך לברך על המזון, כי ע"י הברכה מתעורר החיות. עכ"ל.

נמצא כי המזון מתחלק לשניים, החלק הגשמי שבו שמחיה את גופו וחלק הרוחני שבמאכל שמחיה את נשמתו. וכמובן שהחלק הרוחני הוא מזערי מאוד, וככל שהאדם יברך בכוונה יתירה יזכה להגדיל את החלק הרוחני שבמאכל ולהשפיע יותר על נשמתו.

אצל מלאכי השרת שאין להם גוף לא שייך אכילה גשמית, אולם אכילה רוחנית קיימת אצלם, וזהו "לחם אבירים", וזו היתה מעלת המן שרובו היה בו חלק רוחני המשפיע על הנשמה ומעט היה בוון גם חלק גשמי המשפיע על הגוף.

בפרשתנו נאמר שאיכותו של המן היתה לחם שנאמר עליו (שמות ט"ז, ד) "לחם מן השמים", ואילו בספר במדבר נאמר עליו ("א, ח') "וטחנו בריחיים... ועשו אותו עוגות". העוגות המזכרות כאן כוונתן לבצק לפני אפייתו. בני ישראל הוצרכו לאפותו כדי להכשירו לאכילה.

מהמילים: "וטחנו בריחיים" משתמע שהמן ירד בצורת חומר גלם שהיה צורך לעבדו, ואם כן, כיצד יעלו כל התכונות השונות הללו בקנה אחד?

שאלה זו שואלת הגמרא ביומא (עה). ומשיבה: 'צדיקים לחם, בינונים עוגות, רשעים טחנו בריחיים'.

וצריך ביאור, כי הזוה"ק בפרשת כי תשא כתב, שהערב רב לא ירד להם מן. ורק ירד לבני ישראל. וממילא מי הם אותם רשעים שאכלו מן המן?

ולפי דרכינו יש לפרש, הגמרא במסכת נזיר (כג). אומרת: אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב 'כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם

ופושעים יכשלו במ'. משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה, זה שאכלו לשום מצוה 'וצדיקים ילכו במ'. וזה שאכלו לשום אכילה גסה 'ופושעים יכשלו במ'. אף לבי אכילת המן יש לומר, הצדיקים באכילתם היו מכוונים לחלק הרוחני שבמאכל ואולם רשעים היו מכוונים לחלק הגשמי של המאכל.

ולכן מיד ממשיכה הגמרא ואומרת: "או דכו במדכה", אמר רבי יהודה אמר רב ואיתימא רבי חמא ברבי חנינא: מלמד שירד להם לישראל עם המן תכשיטי נשים דבר שנידון במדוכה. וכתב רש"י: תכשיטי נשים - בשמים שהן דוכות במדוכה ומתקשטות בהן להיות ריחן ערב לבעליהן.

וכידוע שצדיקים אין יוצא מגופן ריח רע (עי' אור החיים הקדוש פרשת צו, ו' ה' וכמעשה עם הינוקא בזוה"ק ועי' בזוה"ק פר' בלק דף קפו, על אותו בן קטן, שלפי ריח לבושם של ר' יצחק ור' יהודה, ידע שלא קראו קריאת שמע. ועי' בניצוצי אורות שם, שלכל מצוה יש ריח מיוחד. וכן היה מעיד החוזה מלובלין ז"ע על רבו ר' שמעלק'ה מניקלשבורג ז"ע, שבשעה שהיה יושב ועוסק בתורה, היה עולה ממנו ריח טוב כריח גן עדן. אך כדי שלא ירגישו בדבר, היה מניח בשמים על השולחן). ויש לומר, כי אותם רשעים שהיו מתכוונים באכילת המן לחלק הגשמי שבו, גרמו לגופם שיהיה גשמי וממילא היה יוצא ריח רע מגופם והוצרכו לבשמים. וכן נשותיהם, שהיו דומות להם במעשיהם הוצרכו לבשמים.

הגמרא במסכת יומא (עד: דורשת על הפסוק "המאכילך מן במדבר למען ענתך", רבי אמי ורבי אסי, חד אמר, אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו. וחד אמר, אינו דומה מי שרואה ואוכל למי שאינו רואה ואוכל. אמר רב יוסף: מכאן רמז לסומין שאוכלין ואין שבעין. אמר אביי, הלכך מאן דאית ליה סעודתא לא ליכלה אלא ביממא.

ועל דברי רב יוסף שהיה סגי נהור ואמר "מכאן רמז לסומין שאוכלין ואין שבעין", כתב רבינו יוסף חיים ז"ע בספרו בניהו (שם): הא דנקיט סומין ולא אמר 'מכאן לסומא' לשון יחיד, שאם היה נקיט סומא הוה משמע אכל סומא קאמר וגם הוא בכלל כי סומא לשון המין, וכמו שכתב רש"י ז"ל בפסוק (וישלה ל"ב, ו) 'יהי לי שור וחמור': דרך ארץ לומר על שוורים הרבה שור, אדם אומר לחבירו, בלילה קרא התרנגול, ואינו אומר קראו התרנגולים. לכך נקיט 'סומין' דמשמע אסומין דעלמא מדבר והוא אינו בכלל, יען כל מי שהוא צדיק אף על פי שהוא סומא ליתיה להאי כללא גביה דכתיב בצדיק (משלי י"ג, כ"ה) 'צדיק אכל לשובע נפשו' ולא 'לשובע גופו', כי היכי דיש לו הפרש באכילתו בין אור לחשך, אלא 'אכל לשובע נפשו' ושם אין הפרש כי הנפש אינה אוכלת ממש, ורק נהנית מן בירור ניצוצי קדושה אשר יהיה על ידי המאכל באכילה ולעיסה. עכ"ל.

נמצא לפי דבריו שגם מי שאינו רואה את האוכל אבל אם כוונתו באכילתו לחלק הרוחני שבמאכל, הרי שהוא שבע גם ללא ראיית האוכל.

ואם כן העינוי שהיה באכילת המן היה רק לרשעים ולא לצדיקים.

שבת שירה:

כתב בספר רמתיים צופים (על תנא דבי אליהו, כז, א) והועד על בעל חידושי הר"ם: שהיה רוקד ממש בקבלת שבת זו בשמחה רבה, מה שלא היה דרכו בכל השנה.

כתב הרה"ק מטריסק בספרו מגן אברהם, בעת קריאת השירה, מתעטר המלך בכתר מלכות ממלא משאלות בני ישראל לטובה: פתח ואמר, שבת זו נקרא 'שבת שירה' ע"ש שקוראין בו שירת הים. והשירה נכתבת אריח על גבי לבינה. שראשי תיבות מזה גימטריא ק"ד, וקו"ף דל"ת מלא בגימטריא כמנין כתר, שעל ידי השירה נתגלה כתר מלכותו יתברך בעולם, שאז בעת השירה עלה ונתעלה עד הכתר העליון.

וכמו כן בכל שנה ושנה, בעת שקוראים השירה, נתגלה הכתר מלכות, וכשהמלך מעטר עצמו בכתר מלכותו, הוא נותן הנחה למדינות, ובפרט במלך מלכי המלכים הקב"ה שכשמעטר עצמו בכתר מלכותו, בודאי יתן הנחה לישראל, וימלא משאלות בני ישראל בכל השפעות טובות והברכות בכלליות ובפרטיות, ברוחניות ובגשמיות, בני חיי ומזוני ורפואה בקרב בני ישראל אמן.

יום ט"ו בשבט:

בספר שער יששכר (מאמר פרי העץ לחודש שבט אות ב') כותב שיום זה מסוגל להיפקד בזרע של קיימא. ובספר תפארת בניס, מובא שיום זה מסוגל לרפואה. ומובא דרך רמז "פרי" עם ג' האותיות עולה רצ"ג כמספר "רפואה" עם הכולל. ובספר ארן עדת הלה"ק רבי שרגא מביאליברזיק כתב ד'חמשה עשר' הוא אותיות 'שער שמחה', רמז שבזמן הזה נפתחו לבניי שערי שמחה והשפעת כל טוב, ולכן הוא ר"ה להאילנות, כי אילן בגימטריא מאכל שנמשך לבניי השפעת מזוני וכל טוב בזמן הזה.

תפילה על האתרוג ואכילתו:

בספר בני יששכר (חודש שבט מאמר ב' אות ב') כתב שהתנא דייק בלשונו במשנה וכתב ראש השנה לאילן, לשון יחיד, לרמז על האילן המיוחד, הוא אילן האתרוג, שבט"ו בשבט לבקש על אתרוג כשר ומהודר לכבוד חג סוכות. וז"ל: "באילן", יש לרמז מה שקבלנו מרבנותינו להתפלל בט"ו בשבט על אתרוג כשר יפה ומהודר, שיזמין השם יתברך בעת המצטרך למצווה. כי הנה זה היום אשר עולה השרף באילנות, והוא כפי הזכות של כל אחר מישראל, הנה מה טוב ומה נעים שיתפלל האדם ביום ההוא ראשית יסוד הצמיחה, שיזדמן לו השי"ת לעת המצטרך את הפרי עץ הדר. והנה תפלתו תעשה פירות וזהו שרמז התנא באומרם לשון יחיד לאילן, להורות על האילן המיוחד המבואר בתורה למצוה. עכ"ל.

והבן איש חי בספרו לשון חכמים סימן ל"ו תיקן תפילה מיוחדת לכך.

כתב הב"ח (שנה א' פרשת ראה סעי י"א): ...אבל קהל עדתינו אינו מצוי אצלם לאכול קודם סוכות, ורק אוכלים אותו בט"ו בשבט שמביאים למכור, וגם אותם הקונים אתרוג לנענוע, מצניעין אותו עד ט"ו בשבט ואוכלים אותו, ואלו אין צריכים לברך שהחיינו, וכו'. ע"כ.

על הגה"צ רבי זוסמאן סופר זצ"ל מובא, שהיה מהדר אחר מאכל אתרוג, כי אמר, שסגולת אכילת אתרוג להשפיע כוח בפרי העץ ולזכות לאתרוג נאה בסוכות (עוללות אפרים החדש).

[אגב עיי' בדרכי חיים ושלום (אות תתל"א) שכתב: 'וציוה -) הרה"ק רח"א ממונקאטש זי"ע) בביתו לדקדק שלא לכבש ולעשות האתרוג לאכול, רק אור לט"ו בשבט שאז מסוגל לזה. ע"כ].

בספר קדושת היהודי מובא בשם היהודי הקדוש מפשיסחא, שמי שיאכל אתרוג בט"ו בשבט יזכה להשלים שנתו.

ובספר יפה ללב (ח"ב ס"י תרס"ד) כתב, שמנהגם לעשות מרקחת מהאתרוג שבירכו עליו בסוכות, ולהעלותו על השולחן בליל ט"ו בשבט, שיברכו עליו מאנשי הבית איש או אשה, ומה גם אם היא הרה ללדת, שאומרים שהוא סגולה שתלד בריוח ולא בצער, ויצא הולד בר קיימא, לחיים טובים ולשלום, כשאוכלת ממנו באותה שעה.

והנה בספר מועדי קדשיך כתב, שיש שייכות נפלאה לט"ו בשבט עם האתרוג, כי הנה ידוע שהאתרוג דומה ללב והרי לב השנה הוא ט"ו בשבט כמו שכתוב בספרים הקדושים, שהרי הלב הוא נמצא בסוף השליש הראשון של הגוף, וכמו כן ט"ו בשבט הוא בסוף השליש הראשון של השנה משום כך טוב להתפלל בט"ו בשבט שיזמין לו השם יתברך אתרוג מהודר לחג הסוכות.